مەشھۇر ئەرەب ئايال يازغۇچىلىرىنىڭ ھېكايىلىرىدىن
شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

四分之一个丈夫:阿拉伯女作家们的短篇小说集/李琛选编；吾斯曼江译. －乌鲁木齐：新疆人民出版社，2002.12
ISBN 7－228－07873－X

Ⅰ.四… Ⅱ.①李…②吾… Ⅲ.短篇小说－作品集－阿拉伯国家－现代－维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ.I371.45

中国版本图书馆CIP数据核字(2003)第008916号

责任编辑： 热合曼·马木提

四分之一个丈夫(维吾尔文)
吾斯曼江·买买提 译

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路348号 邮编：830001)
新疆新华书店发行
乌鲁木齐隆益达印务有限公司
850×1168毫米 32开本 6.875印张 2插页
2003年3月第1版 2003年3月第1次印刷
印数：1—3000

ISBN7－228－07873－X 定价：11.00元

بۇ كىتاب مەدەنىيەت ـ سەنئەت نەشرىياتىنىڭ 1997 ـ يىل 12 ـ ئاي 1 ـ نەشرى، 1997 ـ يىل 12 ـ ئاي 1 ـ باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.
本书根据文化艺术出版社 1997 年 12 月第一版,1997 年 12 月第 1 次印刷本翻译出版。

مەسئۇل مۇھەررىرى: راخمان مامۇت

چارەك ئەر

تەرجىمە قىلغۇچى: ئوسمانجان مەھەممەت

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348№)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
ئۈرۈمچى لوڭيىدا مەتبەئە ئىشلىرى چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر، 1/32
باسما تاۋىقى: 6.875 قىستۇرما ۋارىقى 2
2003 ـ يىل 3 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2003 ـ يىل 3 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 1—3000
ISBN7—228—07873—X
باھاسى: 11.00 يۈەن

مۇندەرىجە

ئاياللار ۋە مەدەنىيەت 1
تېتىقسىز پېرسوناژ 14
قوزام 24
ئايال مىراسخور 35
مۇھەببەت ۋە مەغلۇبىيەت 44
قىزىل قۇش قەپىسى 58
يېرىم كېچىدە كەلگەن خانىم 69
چارەك ئەر 82
قارغاش 91
پىكىردە بىرلىككە كېلەلمەسلىك 102
كۆلدان ئىچىدىكى ئايال 111
مۇھەببەتنىڭ كەينىدە 118
ئاياللار ئىچىدىن ئازاد بولۇش 137
ئىككى قۇش، ئىككى ئەخمەق 143
ئايدىڭدا 146
ئەتىرگۈل 150
يەلكەنلىك كېمە 151
بوۋاي ۋە گۆگۈم 164
مۇز قونچاق 173
كېپىنەك 179

هارغىنلىق …… 187
سوئال …… 193
تافۇل ۋە نەسەب شەمشىرى …… 198
ئۆتكەن كۈنلەر …… 204
ئانا مېھرى …… 214

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

ئاياللار ۋە مەدەنىيەت

مېھىر زىيادە (لىۋان)

مېھىر زىيادە (1886 — 1941) لىۋانلىق ئايال يازغۇچى ۋە مۇشۇ ئەسىرنىڭ باشلىرىدىكى ئەرەب ئەر - ئاياللار باراۋەرلىكى مەسلىكىنىڭ ۋەكىلى. ئۇ لىۋاندىكى مۆتىۋەر ئائىلىدىن كېلىپ چىققان. دادىسى مەرىپەتپەرۋەر ئادەم، ئاپىسىمۇ ئەدەبىيات ھەۋەسكارى ئىدى. ئۇ ئائىلىسىنىڭ تەسىرىگە ئۇچراپ ئوقۇغۇچىلىق دەۋرىدىلا ئەدەبىي ئىجادىيەتكە كىرىشكەن. ئۇنىڭ ئىدىيىسى ئۆتكۈر، ئۇسلۇبى گۈزەل ئەسەرلىرى پەلسەپىۋىلىككە باي. ئاساسلىق ئەسەرلىرىدىن: فرانسۇزچە شېئىرلار توپلىمى «چۈش گۈللىرى»، نەسىرلەر توپلىمىدىن «قىزلارنىڭ پۇرسىتى»، پوپلىستىك ئەسەرلەر توپلىمىدىن «باراۋەرلىك»، نۇتۇقلار توپلىمىدىن «ھايات ئورمانلىرى» رومانى «تىروپىك پۇژغۇنلىرى» قاتارلىقلار بار.

ئۇ لىۋانلىق شائىر جىبران بىلەن قويۇق ئارىلاشقان ۋە جىبران بىلەن ئۆزگىچە ئۇسلۇبدا سۆيگۈ مەكتۇپلىرى يېزىشقان، بۇ مەكتۇپلەر «يېشىل ئوتتاش» دېگەن نامدا نەشر قىلىنغان. ئۇ ئۆمرىنىڭ ئاخىرقى يىللىرى ئېرى جىبراننىڭ ئالەمدىن ئۆتۈشى ۋە قېيىن شارائىتلار تۈپەيلىدىن بىر مەزگىل روھى كېسەللەر دوختۇرخانىسىدا داۋالانغان، كېيىن قاھىرەدە ئالەمدىن ئۆتكەن.

جانابلار، خانىملار:

بىز شۇ تاپتا دەل باھار پەسلىدە تۇرىۋاتىمىز، جانلىقلار ئالەمنىڭ جىمى بۇلۇڭ - پۇشقاقلىرىدا جۇش ئۇرۇپ ياشناۋاتىدۇ. گۈزەللىك پەرىشتىسى، نۇر پەيغەمبىرى بولغان ئاپرېل قىزىل ئەتىرگۈل خانىشى مارت ئېيىنىڭ ئاداققى تىنىقلىرىنى ئۈزۈپ

قويدى، ئەمما ئۇنىڭ گۈزەل زىباسى بىلەن نۇر-زىياسىنى ئېلىپ قالدى. شۇڭا مېنىڭ بۇ سۆھبەتنىڭ باش تېمىسى توغرىسىدا ئىزدىنىشىم ھاجەتسىز. ئۆتۈپ كەتكەن پەسىل شۇنداق ئېسىل بىر تېما گۈلنى نامايان قىلىپ بەردى. ئۇ ئاجايىپ ئۆسۈملۈك، سەزگۈر قەلبلا ئۇنىڭ دېگىلى بولمايدىغان بىر خىل سىر ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ يېتىدۇ. گۈل ئۆزىنىڭ رەڭدارلىقى بىلەن قورۇق - باغلارنى، فېرما - مەيدانلارنى بېزەيدۇ، خۇشبۇي ھىدى بىلەن ئۆزىنىڭ سىرلىرىنى يوشۇرىدۇ، گويا كېچە قارا تونلىرى بىلەن شەيئىلەرنى كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىدىن يوشۇرغاندەك يوشۇرىدۇ، كۈندۈزلىرى ئېچىلغان گۈل - غۇنچىلار ۋە گۈل - غۇنچىلارنىڭ ياپراقلىرى گويا زەپەر تۇغلىرىنى جەۋلان قىلغاندەك جەۋلان قىلىپ تۇرىدۇ. ئۇلار تۈن قوينىغا كىرىشى بىلەنلا جەۋلان قىلىشتىن توختايدۇ، كېچىنىڭ نەمخۇش ھاۋاسى بىلەن ئۇلار ھالىدىن كېتىپ قالىدۇ. شۇڭا مەن باشقا بىر گۈلنى، تېخىمۇ رەڭدار، تېخىمۇ گۈزەل، كىشىنى تېخىمۇ ئويغا سالىدىغان، سىر دەرۋازىلىرىنى ئاچىدىغان گۈلنى قەلب رەيھانىنىڭ ئورنىغا دەسسىتىشنى ئىستەيمەن. ئۇ گۈلگە ئەڭ ئۇلۇغ چىنلىق، لېكىن يېقىنلىشىشقا بولمايدىغان، تاشلىۋېتىپمۇ يۈرەك چىدىمايدىغان، جانغا جان بېغىشلايدىغان سىرلار مۇجەسسەملەنگەن؛ ئۇ گۈل زامانلاردىن بۇيان تۈرلۈك كەچمىشلەرنى بېشىدىن ئۆتكۈزۈپ ھۆرلۈك تەشنالىقىغا ۋە ھېسسىيات جەبىرلىرىگە چىداپ كەلدى، ئۇنىڭ شاخلىرى تۈپتۈز؛ ئوتقاشتەك گۈل - غۇنچىلىرىگە ئىقبال ئورمانلىرى يوشۇرۇنغان، ھۆجەيرە - ھۆجەيرىلىرىدىن ھاياتلىقنىڭ ئاتەش ئۇرۇقلىرى ھەر يان چېچىلىپ تۇرىدۇ.

سىلەر ئۇ گۈلنى تونۇيسىلەر، ئۇ گۈل ئاياللاردۇر.

جانابلار، خانىملار، مەدەنىيەت بۇ دۇنيادا ئومۇملىشىپ

بولغان، هازىر ئۈچ چوڭ قىتئەدە① نۇر - زىيالارنى چاچماقتا. ئاۋۋالقىلار يەر يۈزىدىكى جەننەتۇل رىزۋان دەپ تەرىپلىگەن شەرقدىمۇ مەدەنىيەت ئۇچقۇنلىرى چاقنىدى. مەدەنىيەت ئېلىمىزدە قۇياش كەبى كۆتۈرۈلدى. ئاسىيا، ئافرىقا شانلىق مەدەنىيەتكە ئەڭ بۇرۇن قەدەم تاشلىدى، مەدەنىيەت ئاندىن ياۋروپاغا تارقالدى. مەدەنىيەت زۇلمەت ۋە نادانلىق تۇمانلىرى قاپلاپ كەتكەن كەڭ زېمىننى يورۇتتى. پەرەڭلەر مۇشۇنداق خىسلەتلىك ئاتەش ئورۇقلىرىنى كۆتۈرگىنىچە: دۇنيانى يورۇتايلى! دېيىشتى. شۇنىڭ بىلەن دۇنيا نۇرغا چۆمۈلۈپ، كۆزنى چاقنىتىدىغان ئىلىم-پەن نۇرلىرى بىزنى كۆمۈپ تاشلىدى. ئىلگىرىلەش يولىمىزدىكى پۇتلىكاشاڭلاردىن ئەسەرمۇ قالمىدى، كونا رەسىم - يوسۇنلارنىڭ ئاسارىتى ھېلىھەم بولسىمۇ، ئەمما بۇنىڭلىق بىلەن ھايات يېڭى دۇنيانىڭ يۈكى بولۇپ قالمىدى.

يېڭى ھايات نۇرلىرى چاقناپ تۇرغان بۇ دۇنيادا بىر - بىر
مۇتەپەككۇر — كولۇمبۇ يېڭى چوڭ قۇرۇقلۇقنى تاپتى، لود
كونا دۇنيانى پاچاقلاپ تاشلىماقچى بولدى.

شۇنداق، مەدەنىيەت دۇنيادا ئومۇملىشىپ بولدى. ۋاھالەنكى، بىزنىڭ ھالىمىز نىچۇك؟ بۇ يەردە ئىنسانلارنىڭ ئىلىم - ھېكمەتلىرى، سەنئىتى، تۇرمۇش يوسۇنلىرىنىڭ مۆجىزىلىرى ئاپىرىدە بولدى، ئەمما مۇشكۇلچىلىك كۆلۈڭگىلىرى ھېلىھەم تۈگىگىنى يوق. ئەتراپىمىزدا يەنىلا ئۇرۇش، كېسەللىك، قىرچاپ بولۇپ تۇرۇۋاتىدۇ، قەلب دەرۋازىمىز بېكىك، ئەخلاقىمىز چۈشكۈنلۈككە قاراپ يۈزلىنىپ كېتىۋاتىدۇ. قەدىمدىن ھازىرغىچە داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان يىرگىنچلىك ئادەتلەرنى ئۆزگەرتىش قىيىن بولۇۋاتىدۇ،

①ئاسىيا، ياۋروپا، ئافرىقا قىتئەسىنى دېمەكچى.

مەدەنىيەت تېخى ئۆزىنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئورۇنلاپ بولالمىدى، پەقەت دۇنيانىڭ تاشقى قىياپىتىنىلا ئاز - تولا ئۆزگەرتتى.

جانابلار، خانىملار، يېتەرسىزلىكنىڭ سەۋەبلىرى سىلەرگە ئايان، شۇنداقلا تارىخىمىزدىكى ئاجىز مەدەنىيەت نۇقتىلىرىمۇ ئۆزۈڭلەرگە چۈشىنىشلىك. بۇنداق يېتەرسىزلىك بىلەن ئاجىز نۇقتىلارنىڭ بولۇشىغا ئىنسانلارنىڭ يەنە بىر قىسمىنىڭ چېكىنىشى يەنى ئاياللارنىڭ نادان قالغانلىقى سەۋەب بولغان.

گېگىل: ئەر پۈتۈن ئادەم ئەمەس، ئايالمۇ پۈتۈن ئادەم ئەمەس، ئەر بىلەن ئايال قوشۇلغاندىلا ئاندىن پۈتۈن ئادەم بولىدۇ، ئادەم ئەر بىلەن ئايالدىن تەركىب تاپىدۇ، دېگەنىدى. بىر جىنس كەم بولسا يەنە بىر جىنس يېرىم بولۇپ قالىدۇ، مۇكەممەل نەرسە بولۇپ شەكىللىنەلمەيدۇ. پەقەت مۇشۇ ئىككى نەرسە قوشۇلغاندىلا ئاندىن مۇكەممەل بولىدۇ. بىر ئادەمدە سەگەك مېڭە، ساق يۈرەك بولغاندىلا ئاندىن ئۇ ساغلام ئادەم ھېسابلىنىدۇ، ئاياللارغا بەخت يارىتالىغان ئەرلەر بەختلىك ئەر بولالايدۇ.

خانىملار، مۇبادا سىلەر ئاياللارنىڭ تارىخىنى سورىساڭلار يىللار سىلەرگە يۈرەك باغرىڭلارنى ئېزىپ تاشلايدىغان پاكىتلارنى سۆزلەپ بېرىدۇ. ئايال دېگەن نېمە؟ ياۋايىلىق ئۇنى ئۆي ھايۋانلىرىغا ئوخشىتىپ قويىدى، نادانلىق ئۇنى ئەرلەرنىڭ خالىغانچە ئىشلىتىدىغان خۇسۇسىي مۈلكىگە ئايلاندۇرۇپ قويىدى، تاشلىنىۋەتكۈسى كەلسە تاشلىۋەتتى، ئۆلتۈرگۈسى كەلسە ئۆلتۈردى. كېيىن ئۇ بىچارە قۇلغا — ئىپلاس ئايال مەھبۇسقا ئايلىنىپ قالدى. ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئۇ چوڭ بولۇپ، خوجايىنىنىڭ كۆڭۈل ئېچىپ ئوينايدىغان ئويۇنچۇقىغا ئايلىنىپ قالدى، ئۇستىۋاشلىرىنى تاۋار - دۇردۇن بىلەن پۈركىگەن، ئۈنچە - مارجان ئاسقان، ھەر خىل جاۋاھىرلار بىلەن بېزەلگەن، يۈز - كۆزلىرىنى ئۇپا - ئەڭلىك بىلەن بولۇشىغا پەردازلىغان

تەشتەكتىكى بىر گۈل بولۇپ قالدى. بىزنىڭ ئارمىنىمىزدا مۇشۇنداق ئېسىل كىيىملەرگە پۈركۈنۈپ يۈرگەن ئاياللارنىڭ قانلىق كەچۈرمىشلىرى يوشۇرۇنغان بىر يۈرىكىنىڭ بارلىقىنى بىلمەيدىغان كىم بار؟

ئاياللارنىڭ تارىخى ئۇزاق ئازاب ـ ئوقۇبەتلىك قۇربان بېرىش تارىخىدۇر. ئادەمنى ھەممىدىن بەك ھەيران قالدۇرىدىغىنى شۇكى، ئاياللارنىڭ ئەزەلدىن بىرەر دوستى ۋە بىرەر ياردەمچىسى بولۇپ باققان ئەمەس، كىشىلەر ئۇلارنى ئاساسەن كۆزگە ئىلماي كەمسىتىپ كەلدى. بۇنى تامامەن كىشىلەرنىڭ نادانلىقىدىن، تاش يۈرەكلىكىدىن كۆرۈشكە بولمايدۇ، چۈنكى چۈشىنىش تېخى ھاسىل بولمىغان، ئەرلەر ئۆزلىرىنىڭ دائىرىسىدىن بۆسۈپ چىقالمىغان ئىدى. مېنىڭچە بۇ ناھايىتى غەلىتە ھەم ئىنتايىن ئېغىر بىر ئىش. ئەرلەر زادى كىم؟ بىز ئاياللار ئەرلەرنى دەۋرنىڭ روھى ۋە دۇنياۋى ئىدىيىنىڭ داھىيسى دەپ قارايمىز.

لاتىن شائىرلىرى پەقەت ئاياللارنىڭ گۈزەل، مەپتۇنكار قامەتلىرىنىلا تەسۋىرلىدى. ئۇلارنىڭ شېئىر ـ داستانلىرىدا مۇشۇ روھنىڭ ئىزنالىرىنى كۆرگىلى بولمايدۇ. ئۇلار بىردەك ئاياللارنى چىرايلىق، ئازازۇل ياكى ئالىي دەرىجىلىك كۆڭۈل ئېچىش مەنبەسى دەپ قارىدى. ئېپىسكورىس، ئوپرىپودىس قاتارلىق گىرىك شائىرلىرى ئاياللارنى «دۇنياۋى ئاپەت» دەپ بايان قىلدى. پۈتۈن مىللەتنىڭ مۇتەپەككۇرى دەپ ئېتىراپ قىلىنغان، ئۇلۇغ غايە، يۈكسەك پىرىنسىپقا ئىگە، دۇنياغا بەخت ـ سائادەت يارىتىش مەقسىتىدە سىياسىي ئىنقىلاب قىلغان ۋە ئەدەبىيات ئىنقىلابى بىلەن مەشغۇل بولغان بۈيۈك گىرىك پەيلاسوپى پىلاتونمۇ ئاياللارنىڭ ھالىتىنى ئۆزگەرتىشنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىدى، ئاياللارنىڭ ئەخلاقىنى تەتقىق قىلمىدى، ئەمما ئاياللارنىڭ ئەقىل ـ پاراستى بىلەن يوشۇرۇن

قۇدرىتىنىڭ قايسى دەرىجىدە ئىكەنلىكىنى بايقىدى. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا مەن يەنە نېمە دەيمەن؟ ئەپسۇس، پىلاتونىمۇ ئايال تۇغقانغۇ! ئۇ بۇرۇن ئاپىسىنى كەمسىتىپ: بۇ دۇنيادىكى ئەرەنلىكنىڭ ئاجىز بولۇپ قېلىشى ھايۋانلارنىڭ ياكى ئاياللارنىڭ ۋۇجۇدىدا تۆرەلگەن روھ تۇغۇلىدىغان چاغدىلا پىچەك بولۇپ قالغانلىقىدىن بولغان دەپ داۋراڭ سالدى. ئەمما ئىسكەندىرىيە تەرەپدارى بولغان، يېڭى پلاتونىزمنى ئۆگەنگەندىن كېيىن، ئۆزىنىڭ گۈزەل ياشلىق باھارىغىمۇ پەرۋا قىلماي، دەۋرىنىڭ پەخرى بولۇش ئۈيىدا بولغان بىر ئايالنىڭ دەل مەشھۇر ماتېماتىك سالونتۇس ئىكەنلىكىنى پىلاتون ئانچە بىلىپ كەتمەيتتى، تۆتىنچى ئەسىرنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا ئۇ كۆپ-كۈندۈزدىلا ئىسكەندەرىيە بازىرىدا قەتلى قىلىندى. ئۇ ئىلىم-پەننىڭ قۇربانى، يېڭى پىلاتونىزمنىڭ سادىق مۇرىتى ئىدى.

جانابلار، خانىملار، ئاياللارغا تۇنجى بولۇپ ھېسداشلىق قىلغان، ئۇلار ئۈچۈن لىللا گەپ قىلغان ئادەم ئىسا مەسىھدۇر. ئۇ تۇنجى بولۇپ ئاياللار بىلەن ئەرلەرنى ئوخشاش كۆزدە قارىدى. ئۇ ئەرلەر بىلەن ئاياللارنى بىر يولدا — توغرا يولدا مېڭىشقا ئۈندىدى، ئۇنداق بولمايدىكەن، ئۇلارنىڭ ئوخشاشلا جازالىنىدىغانلىقىنى قەيت قىلدى، ئەمما خرىستىئان مۇخلىسلىرى ئاياللارنىڭ دىنىي ۋەزىپىلەرنى ئۆتۈشىگە يول قويمىدى، بەزى روھانىيلار ئاياللارنى گۇناھنىڭ مەنبەسى دەپ قارىدى.

شۇنىڭدىن كېيىن، ئىسلام پەيغەمبىرى ئەرەب ئەللىرىدە ئاياللارنىڭ ئورنىنى كۆتۈردى، قىز بوۋاقلارنى تىرىك كۆمۈۋېتىش ئادەتلىرىگە خاتىمە بېرىپ، ئاياللارغا ئەرلەرگە ئوخشاش باراۋەر ھوقۇق - مەجبۇرىيەت ئاتا قىلدى. پەقەت مىراسقا ۋارىسلىق قىلىش جەھەتتە پەرق سەل ساقلىنىپ قالدى، ئاياللار پەقەت ئەرلەرنىڭ يېرىم ئۈلۈش بىساتىغىلا ۋارىسلىق

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

قىلالايتتى. ھەق تەلەپ ھوقۇقى جەھەتتە ئاياللار ئەرلەر بىلەن
ئوخشاش ھوقۇقتىن بەھرىمەن قىلىندى. ئاياللار سىياسىي
ھوقۇقتىنمۇ بەھرىمەن بولغان دېگۈچىلەرمۇ بار. شۇڭا مۇسۇلمان
ئاياللار شەرىئەتچى بولالىغان. تۇنجى ئايال شەرىئەتچى ئىسلام
شەرىئىتىنى تۈزگۈچىنىڭ ئايالى ئائىشە ئىدى. مۇھەممەد
ئەلەيھىسسالام ئەينى چاغدا ئۈممەتلىرىگە: «بۇ ھېمرايىلىقتىن
دىنىڭ يېرىمىغا ئىگە بولۇڭلار!» دېگەنىدى.
مەن بۇ يەردە پىتىراك بىلەن دانتېنى تىلغا ئېلىپ ئۆتىمەن.
ئۇلار ئاۋۋال بەزى شائىر – مۇتەپەككۇرلەرنىڭ قەلىمى
ئاستىدىكى ئاياللارنىڭ ئوبرازىدىن ئىلھام ئالدى. شېئىرلىرىدا
ئاياللارنى قىز دەپ تەسۋىرلەپ، ئەدەبىيات – سەنئەت ۋە
گۈزەللىك بىلىملىرىنى نامايان قىلدى. ئۇلار تۇنجى بولۇپ
ئاياللارنىڭ ئېسىل پەزىلىتىنى، ئەقىل – پاراسىتىنى
مەدھىيىلەپ. ئەرلەرنىڭ خاتالىقىنى تۈزەتتى.
بىزنىڭ ئارىمىزدا لاۋرا بىلەن بىياتلىھنىڭ ئىسمىنى
ھېچكىم بىلمەيدۇ، بۇ ئىككى ئادەمنىڭ ئىسمى پىتىراك بىلەن
دانتېنىڭ ئىسمىدىن ئايرىلالمايدۇ. بۇ ئىككى ئايال جىمى ئاياللار
تەلپۈنىدىغان مەبۇدە، ئۇلار دانتېنىڭ تەسەۋۋۇرى ۋە سۆز
دۇردانىلىرى ئارقىلىق ئوتتۇرا ئەسىرنىڭ زۇلمەت قاراڭغۇلۇقىنى
چاقماق كەبى يېرىپ تاشلىغان.
خۇش، ئەمدى شېكىسپىر ئۈستىدە توختىلىمەن. ئۇ
چىرايلىق ئاياللارنى كۆپىنچە درامىلىرىدا باش قەھرىمان قىلىپ
تەسۋىرلەپ كەلدى. ئۇنىڭ نەزىرىدە كۆكسى – قارنى كەڭ،
ئېلىلىق، مېھرىبان ئايال قەھرىمانلار گويا ھاۋايى – مۇئەللەقتە
تەۋرىنىۋاتقان نۇر – زىيالارغا ئوخشايتتى. شېكىسپىر كىشىنى
ھاياجانغا سالىدىغان گۈزەل نەزمىلىرى بىلەن ئەڭ يۈكسەك، ئەڭ
ئازابلىق، پىداكارانە ھېسسىياتلارنى ئىپادىلىدى. كېنەيلىنىڭ
ئەسەرلىرىدىكى ئاياللارمۇ شېكىسپىرنىڭ، ئەسەرلىرىدىكى

ئاياللاردەك تەسۋىرلەنگەن. شۈبھىسىزكى بېرلىن، كابۇل، كىرمان ئېسىڭلاردا باردۇ!

ئۇ چاغلاردىكى جىمى مۇتەپەككۇرلار شىكېسپېر بىلەن كېنەيىلىنىڭ كۆز قاراشلىرىغا قوشۇلمىدى. ئەمەلدىمۇ كۆپ ساندىكى كىشىلەر ئاياللارنى كۆزگە ئىلمايتتى، ئاياللارنى مەسخىرە قىلىشاتتى. ئېھتىمال، ئۇلارنىڭ تەنە - مەسخىرىلىرى ئانچە قاتتىق بولمىغان بولۇشى مۇمكىن. بوسۋىل «ئېسگوي. مۇن» دېگەن ئەسىرىدە دەۋرداشلارنىڭ ئىدىيىسىنى تېخىمۇ كەسكىنلىك بىلەن: «ئاياللار ئەرلەرنىڭ يېتىم قوۋۇرغىسىدىن ئاپىرىدە بولغان، شۇڭا ئۇلار دۆت، لەقۋا كېلىدۇ» دېگەن سۆزگە يىغىنچاقلىدى. ئاللا ساڭا رەھىم قىلسۇن، ئەي بوسۋىل! سەن بېشارەتچى ئەمەس! مەن ئاياللار ئەرلەرنىڭ يېتىم قوۋۇرغىسىدىن ئاپىرىدە بولغان دېگەن گەپكە بىر نەرسە دېيەلمەيمەن، ئەمما ئاياللارنىڭ ئەرلەرنىڭ يۈرىكى بىلەن ھېسسىياتىدىن ئاپىرىدە قىلىنغانلىقىغا مايىلمەن ۋە ئۇنى ئاشۇ خىيالىي قوۋۇرغىنىڭ ئورنىغا دەسسىتىمەن. قوۋۇرغا مەسىلىسىگە كەلسەك، قوۋۇرغىنىڭ يېتىم ياكى يېتىم ئەمەسلىكى ئاللا تەرىپىدىن بۇرۇنلا بېكىتىلىپ بولغان ئىش، ئۇنى ئاناتومىيە نۇقتىسىدىن ياكى غەيرى ئاناتومىيە نۇقتىسىدىن ئىسپاتلاش ھاجەتسىز.

خانىملار، بىز بۇنداق قەدىمىي گەپلەرنى ئۇنتۇپ كېتىپ كۆز ئالدىمىزدىكى يېڭى ئەھۋاللارغا نەزەر تاشلايلى. قەد كۆتۈرگەن ئاياللار زېمىن كۆكىدە كۈنسايىن پەرۋاز قىلماقتا، بىر قېتىملىق بۇ ئۇلۇغ گۈللىنىش زور مەنپەئەت ئېلىپ كەلدى، بۇ، كەلگۈسى ئىستىقبالغا ئىگە مەدەنىيەت ئەندىزىسىنى بۇرۇنقى تاق جىنسلىق كەمتۈك مەدەنىيەتكە تايىنىپ ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولمايدىغانلىقىدىن بېشارەت بەردى. كەلگۈسىدىكى مەدەنىيەت پەقەت ئەرلەرنىڭلا ئەمەس، پۈتكۈل ئىنسانلارنىڭ مەدەنىيىتى بولىدۇ، چۈنكى ئاياللار ئەرلەر بىلەن تەڭ ئۆزلىرىگە تېگىشلىك

بولغان ئورۇنغا كۆتۈرۈلدى، ئاياللارنىڭ كۈنسايىن كۆچىيىۋاتقان كۆتۈرۈلۈشى تاڭ پەيتىدە كۆتۈرۈلگەن دېڭىز دولقۇنلىرىدەك شىددەتلىك. فرانسىيە، ئەنگلىيە، ئامېرىكا، گېرمانىيە، ئىتالىيىلەردە ئاياللار قەھرىمانلاردەك غەيرەت ـ جاسارەت بىلەن ئۆزلىرىنىڭ ساپاسىنى ۋە پۈتكۈل ئىنسانلارنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن كۈرەش قىلىۋاتىدۇ. نورۋېگىيە، فىنلاندىيە، يېڭى زېللاندىيە ۋە ئەنگلىيىنىڭ بەزى شتاتلىرىدا ئاياللار پۈتۈن ھوقۇققا ئېرىشتى، ئەرلەر بىلەن ئاياللار ئەدەبىيات، مەدەنىيەت، سىياسى جەھەتتە تامامەن تەڭ باراۋەر بولدى.

ئاشۇ ئەللەردە قەد كۆتەرگەن ئاياللارنىڭ تەسىرى ئىجابىي ھەم ئۈنۈملۈك بولدى، ئاياللار ئاممىۋى كەسىپلەر بىلەن شۇغۇللانغاچقا جىنايەت ئۆتكۈزۈش، مەيخورلۇق قىلىش ھادىسىلىرى ئازىيىپ، مىللىي ئەخلاق سەۋىيىسىدە ياخشىلىنىش كۆرۈلدى، ساغلام تەرەققىيات يولى ئېچىلدى.

مانا بۇلار ئارزۇ ـ ئۈمىدلىرىنى كەلگۈسىگە باغلىغان يېڭى ئاياللار.

بەزىلەر ئاياللار ئۆي ئىشلىرىنى قىلىشقا ۋە ياسىنىشقىلا لايىق دېيىشىدۇ، قاراڭلارچۇ، ئاياللار ھازىر يېڭى ئىسلاھاتچى ۋە مۇتەپەككۇر بولدى؛ بەزىلەر ئاياللار چىرايلىق ھايۋان، مېھرىبان ئالۋاستى، دېيىشىدۇ، قاراڭلارچۇ، ئاياللار ھازىر ئۇقۇمۇشلۇق پادىشاھ بولدى. ئەرلەرگە شۇنى بىلدۈرۈپ قويۇش كېرەككى، تۇرمۇشتا يەنە بىر خىل قىممەتلىك ئامىل كەم بولۇپ قالسا ئۇنداق تۇرمۇش كۆڭۈلدىكىدەك بولمايدۇ؛ بەزىلەر، ئاياللار ھېلىگەر ئالدامچى، سەممىي ـ ساداقەتمەنلىك ئۇلاردىن ناھايىتى يىراق دېيىشىدۇ، قاراڭلارچۇ، ئاياللار ھازىر ئۆزىنى تەربىيىلەۋاتىدۇ، قۇللۇق دەۋرىدىكى كەمتۈكلۈكنى تۈگىتىۋاتىدۇ؛ بەزىلەر ئاياللارنى پەس تائىپە، مۇستەقىل قارىشى يوق، ئۇلاردا ئىدىيىمۇ يوق، دېيىشىدۇ، قاراڭلارچۇ، ئاياللار

ھازىر جاسارىتىنى ئۇرغۇتۇۋاتىدۇ، مۇستەقىللىكتە تەۋرەنمەي تۇرۇۋاتىدۇ، تولۇپ تاشقان قىزغىنلىق بىلەن ھايات سىرى ئۈستىدە ئىزدىنىۋاتىدۇ. فىلوبېر ئاياللارنىڭ ئوي - پىكرى ھەش - پەش دېگۈچە غايىب بولىدۇ، ئىلىم - پەن مەسىلىسىگە دۇچ كەلسە مەغلۇپ بولماي قالمايدۇ، دېگەن. قىزىق، بۇ گەپ فىلوبېرنىڭ ئاغزىدىن قانداق چىققان بولغىيتتى - ھە؟ فىلوبېر ئايال دوستى دې. ساتىللىن خانىمنىڭ ياردىمى بىلەنلا نيۇتوننىڭ ئالەم تارتىش قانۇنىنى چۈشەنگەن ئىدى، تەبىئىي پەنلەرنى ۋە ئاساسىي پەنلەرنى تەتقىق قىلغان رابىبە خانىقىز، مارى كېۋالىسكىي، كىيورى خانىم قاتارلىق ئون نەچچە ئايال ۋە شۇنىڭدەك ئەدەبىيات - سەنئەت، ھۈنەر - سەنئەت بىلەن شۇغۇللىنىۋاتقان نەچچە يۈزلىگەن ئاياللار ھېلىھەم ئېسىڭلاردا باردۇ؟ فرانسىيىدە بەش مىليون ئاق كۆڭۈل ئايال ئائىلىنىڭ ئېغىر يۈكىنى ئۈستىگە ئالغان. ئۇلار ھاياتىنى ئادەمنىڭ يۈرىكىنى سەكپارە قىلىدىغان قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويماسلىق ئۈچۈن تىرىشىپ ئىشلەيدىكەن. ئەنگلىيە، ئامېرىكىلاردىمۇ قىرىق نەچچە مىڭ زىيالىي ئايال بار ئىكەن. ئىگىلىنىشچە، مىسىردىمۇ بىر مىليونغا يېقىن ئايال ئىجتىمائىي ئەمگەك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ.

بەزىلەر بىلىم ئاياللار ئۈچۈن يارىتىلغان ئەمەس، بىلىم ئاياللارنىڭ ۋۇجۇدىدىكى گۈزەللىكنى، كەمتەرلىكىنى ۋە مېھرىبانلىقىنى يوق قىلىۋېتىدۇ، بىلىم ئاياللارنى ھاكاۋۇر، ھېسسىياتسىز، ئائىلىگە كۆيۈنمەيدىغان، ئەرلەرنى كۆزگە ئىلمايدىغان قىلىپ قويىدۇ، دېيىشىدۇ. ھازىر بىز ئاياللار تەربىيە كۆرىدىغان بولسىلا، تېخىمۇ جەزبىدار، تېخىمۇ مېھرىبان بولىدىغانلىقىنى، ئائىلىنى ۋە ئەرلەرنى تېخىمۇ ھۆرمەتلەيدىغانلىقىنى بىلىپ يەتتۇق. ئاياللار ھاياتىنىڭ ئەھمىيىتىنى چۈشەندى، يەكدىللىق بىلەن ئۆزىنى

ئۆستۈرۈۋاتىدۇ، بىلىمىنى ئاشۇرۇۋاتىدۇ، خاسلىقىنى يېتىلدۈرۈۋاتىدۇ، ئەقىل - پاراستى بىلەن باشقىلارغا بەخت - سائادەت يارىتىۋاتىدۇ. يۇقىرى قاتلامدىكى ئاياللارمۇ ئۆز پەخرىنىڭ ئاساسەن ئاندىن كېلىدىغانلىقىنى ۋە بۇنىڭ مەنىسىنى بىلدى. بۇرۇن ئۇلار جىسمانىيەت جەھەتتىكى ئانا بولغان بولسا، ئەمدى ھازىر روھنىڭ ئانىسى، ھېسسىياتنىڭ ئانىسى، ئىدىيىنىڭ ئانىسى، ئىرادىنىڭ ئانىسى، ئەڭ يۇكسەك تەربىيىچى ۋە ئەڭ ئۇلۇغ دوست بولۇشنى نىيەت قىلدى.

بەزىلەر ئاياللارنىڭ ئەقلى يوق، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى ھەر خىل سۆيگۈ - شەھۋەت بىلەن تولغان، بالىلاردەك بىقارار، دېيىشىدۇ. مەن شۇ تاپتا ئاياللارنىڭ نەزەر دائىرىسىنىڭ يىراقلارغا تىكىلگەنلىكىنى، قەدەملىرىنىڭ پۇختا تاشلىنىۋاتقانلىقىنى، ئۆزىنىڭ مەنپەئىتىنى ئومۇمنىڭ مەنپەئىتى بىلەن يۇغۇرۇۋەتكەنلىكىنى كۆردۈم. روسىيىگە قاراپ باقايلىچۇ، رۇس ئاياللىرىدىن كېلىۋاتقان ئاچچىق ھەسرەت رۇس ئەرلىرىدىن كېلىۋاتقان ئاچچىق ھەسرەتتىن كۆپ، روسىيىنىڭ ئىدىيىۋى ئىنقىلابى مۇقەررەر ھالدا سىياسىي بوران - چاپقۇننى يېتىلدۈردى، نۇرغۇنلىغان مۇنەۋۋەر قىزلار ۋەتەن مەنپەئىتى ئۈچۈن ئۆزلىرىنىڭ بولغۇسى ئەرلىرىنى، راھەت تۇرمۇشىنى، گۈزەل ئىستىقبالىنى قۇربان قىلدى، ۋەتەنگە پايدىلىق تۈرلۈك تەشكىلاتلارغا قاتناشتى.

مۇشۇنداق مالىمان دەۋرلەردە ئاياللارغا تەنبىھ بېرىدىغانلار كۆپ سانىنى ئىگىلىدى، ئاياللارغا مەدەت بېرىدىغانلارمۇ كۆپ. ئۇلار كۆكسى - قارنى كەڭ، ئەقىل - ھوشى جايىدا ئەڭ يۇكسەك دەۋران ئوغلانلىرىدۇر. ئۇلار ئاياللارنىڭ تىرىشچانلىقىنى ھۆرمەتلەيدۇ، ئاياللارنىڭ ھوقۇق - مەنپەئىتىنى ئېتىراپ قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ كىشىلەرنىڭ دىققىتىنى قوزغىغىدەك دەرىجىدە ئۆزگىرىۋاتقانلىقىنى مۇئەييەنلەشتۈرىدۇ، ئاياللارنىڭ

باتۇرلىقىغا، قەتئىيلىكىگە تەھسىن - ئاپىرىن ئوقۇيدۇ، ئاياللارنىڭ جاسارەت بىلەن كۈرەش قىلىشىدىن ئۇلارنىڭ بالايىئاپەتلەرنى ئازايتىپ، ئىنسانىيەتكە پايدىلىق يېڭى، ئۈنۈملۈك كۈچ - قۇدرەت ئاتا قىلىدىغانلىقىنى كۆرىدۇ. ۋىكتور ھيوگو، ئاياللارنى ئازاد قىلغاندىلا ئاندىن زور ئىجتىمائىي ۋە مەدەنىيەت مەسىلىلىرىنى ھەل قىلغىلى بولىدۇ، دېگەن ئەمەسمىدى. شۇنداق بولغاندا دۇنيا ئۇرۇشنى يوقىتىشتىن ئۈمىد كۈتكىلى بولىدۇ.

بەزىلەر 21 - ئەسىر ئاياللارنىڭ ئەسىرى بولىدۇ، دېيىشىدۇ. بۇ ناھايىتى توغرا دېيىلگەن گەپ. دۇنيانىڭ ھەر قانداق بىر يېرىدە، مەيلى يىراق جۇڭگو، ياپونىيە، تۈركىيىدە بولسۇن، كۆزلىرىنى يوغان ئاچقان ئاياللار نۇرلۇق ھايات ئالدىدا تۇرماقتا.

مەن ھايات گۈلخانلىرىنىڭ مىسىردا جۇلالىنىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم، ئەرلەر ئۆزلىرىنىڭ قەلىمى، ئاغزى، ھەرىكىتى بىلەن ئاياللارغا مەدەت بەرمەكتە، ئاياللار مەسىلىسىنىڭ ئەرلەرنىڭ چوڭقۇر كۆڭۈل بۆلۈشىگە ۋە كۈچلۈك قوللىشىغا ئېرىشىشىنى ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتمەكتە.

شۇنداق، مىسىردىكى ئاياللارنى ئازابلايدىغان دەۋر كىشەنلىرى چېقىپ تاشلانغان. بىز بۈگۈن نۇرلۇق كەلگۈسىنىڭ باشلىنىش نۇقتىسىدا تۇرۇۋاتىمىز، ھايات ئۇچقۇنلىرىمىز چاقنىدى. ئۇنداق بولمىسا مەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا يەنە نېمە دەپ تۇرىمەن؟ سىلەر نېمە دەپ ماڭا مەدەت بېرىسىلەر، گېپىمگە قۇلاق سالىسىلەر، مەن توغرۇلۇق ئەستايىدىل ئويلىنىسىلەر؟ مەن ئۈنلۈك ئاۋاز بىلەن نىدا قىلىمەن، چۈنكى ئاياللار ناھايىتى ئۇزۇن زامانلارغىچە سۈكۈت ئىلكىدە تۇرۇپ كەتتى. سىلەر مېنىڭ گەپ - سۆزلىرىمنى خۇددى ئالەم بىنا بولغان چاغلاردا پىتراپ كېتىپ تايانچىسىز قالغان ئەرلەرگە ئوخشاش كۆڭۈل

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com